

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (2), 1812-1832

Geliş Tarihi:15.09.2023 Kabul Tarihi: 11.10.2023

Yayın: 2023 Yayın Tarihi: 15.10.2023

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.1361219>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

KAPLICALARDAN TERMAL OTELLERE: YALOVA TERMAL

Aysel KAYA*

Öz

Türkiye termal kaynaklar bakımından zengin bir ülkedir. Cumhuriyet Dönemi'ne kadar termal suların faydalanmak için modern termal tesisler yerine kaplıcalar kullanılmıştır. Bu kaplıcalardan en bilineni, 1911 yılında Roma'da yapılan bir yarışmada en iyi şifalı su ödülünü alan Yalova Kaplıcaları'dır. Yalova Kaplıcaları'nın bulunduğu bölgeye, planlı ve bilimsel araştırmalar izlenerek modern bir termal otel inşa edilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de kaplıcalardan termal otelcilğe geçiş sürecinde modern otelcilik anlayışının önünü açan Yalova Termal Otel'in mikro tarihini oluşturmak ve 1938'den itibaren Türkiye'ye getirdiği modern termal otelcilik anlayışını ortaya koymaktır. Bu bağlamda Yalova Termal Otel'in tarihine ilişkin arşiv belgeleri, döneme ait gazeteler, dokümanlar ve ikincil kaynaklar araştırılmıştır. Yalova Termal Otel, 22 Ocak 1938 tarihinde açılmış ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk modern termal tesisi olarak tarihe geçmiştir. Otelin ilk misafiri Mustafa Kemal Atatürk'tür. Çalışmada bulgular Yalova Kaplıcaları'ndan Yalova Termal Otel'e geçiş dönemi (1929-1938) ve Yalova Termal Otel'in açılışı olmak üzere iki alt başlıkta verilmiştir. Bu çalışmanın Türkiye turizm tarihine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaplıca, Termal otel, Turizm tarihi, Mikro tarih, Yalova.

From thermal springs to thermal hotels: Yalova Thermal

Abstract

Turkey is a country rich in thermal resources. Until the Republican Period, hot springs were used instead of modern thermal facilities to benefit from thermal waters. The best known of these thermal springs is Yalova Hot Springs, which was awarded the best healing water award in a competition held in Rome in 1911. A modern thermal hotel was built in the region where Yalova Hot Springs are located, following a planned and scientific research. The aim of this study is to create a micro history of Yalova Thermal Hotel, which paved the way for the modern hotel management concept in the process of transition from hot springs to thermal hotel management in Turkey, and to reveal the modern thermal hotel management concept it brought to Turkey since 1938. In this context, archival documents, newspapers of the period, documents and secondary sources related to the history of Yalova Thermal Hotel were researched. Yalova Thermal Hotel was opened on 22 January 1938 and went down in history as

* Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, aysel@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1296-1074>.

the first modern thermal facility of the Republican Period. The first guest of the hotel was Mustafa Kemal Atatürk. The findings of the study are given under two subheadings: the transition period from Yalova Thermal Springs to Yalova Thermal Hotel (1929-1938) and the opening of Yalova Thermal Hotel. This study is expected to contribute to the history of tourism in Turkey.

Keywords: Thermal spring, Thermal hotel, Tourism history, Micro history, Yalova.

Giriş

İnsanlar yüzyıllardan beri sağlıklarını korumak, geri kazanmak ve artırmak için seyahat etmişlerdir. Bu amaçla kaynarca, ılıca, kaplıca ve içme gibi termal kaynaklardan faydalanmışlardır. Avrupa’da 16. yüzyıldan itibaren şifalı ve rahatlatıcı etkisinden dolayı kaplıcalar kullanılmış ve bu nedenle yapılan seyahatler de artmıştır (Löschburg, 1998). Termal kaynaklara ilişkin kavramlara bakıldığında, maden suyunun yeryüzüne çıktığı kaynağa kaynarca, içlerine girilip yıkanılan kaynayan su birikintisi ya da gölcüğe ise ılıca adı verildiği görülmektedir. Ilıcaların çevresinde bu suların kullanılması amacıyla kurulan tesisler ise “kapalı ılıca” anlamındaki kaplıcalar, maden sularının içme kürü olarak yararlanıldığı yerler ise içmelerdir (Kaya ve Kalyoncu, 2020). Termal oteller ise bazı özellikleri bakımından kaplıcalardan farklılık göstermektedir. Termal otellerde kür tarzında uygulanan kaplıca tedavisinin yanı sıra termal kaynaklardan eğlence ve rekreasyon amaçlı da faydalanılmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2023).

Termal kaynaklar bakımından zengin bir ülke olan Türkiye’de, sıcak ve soğuk olmak üzere yaklaşık 1300 maden suyu bulunmaktadır. Bunların 229’unun tedavi amaçlı kullanılabileceği saptanmıştır (Kahraman, 1991). Cumhuriyet’in ilanından sonra Mustafa Kemal Atatürk’ün talimatları ile birçok alanda olduğu gibi sağlık alanında da modernleşme çalışmaları başlatılmıştır. İstanbul Tıp Fakültesi’nde “Hidro-Klimatoloji Kürsüsü” kurulmuş ve böylece kaplıca hekimliğinin de temelleri atılmıştır (Yüksek ve Kalyoncu, 2016).

Cumhuriyet Dönemi'ne kadar termal sulardan faydalanmak için kullanılan kaplıcalar arasında bulunan ve bu çalışmanın konusunu oluşturan Yalova Kaplıcaları, Helenistik ve Roma dönemlerinden bu yana bilinmekte ve işletilmektedir. Yalova Kaplıcaları'nın belirli bir plan izlenerek modern anlamda ilk termal tesise dönüştürülmesi ise 1929 yılında Atatürk'ün "Yalova geleceğin su şehri olacaktır" öngörülerine dayanarak gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin ilk termal oteli olan Yalova Termal Otel, turizm tarihinde önemli bir yere sahiptir. Yalova Termal Otel hakkında literatürde çalışmalara rastlansa da kaplıcalardan termal otele, bir diğer deyişle termal turizmin başlangıcına götüren süreç daha önce incelenmemiştir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada, Türkiye'de kaplıcalardan termal otelcilğe geçiş sürecinde modern otelcilik anlayışının önünü açan Yalova Termal Otel'in mikro tarihini oluşturmak ve 1938'den itibaren Türkiye'ye getirdiği modern termal otelcilik anlayışını ortaya koymak amaçlanmıştır. Yalova Termal Otel üzerine yapılan çalışmalar, termal suları bakımından sağlık ve peyzaj mimarisi üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çalışma, modern otelcilğe geçiş sürecini anlatması bakımından diğerlerinden farklıdır.

1. Literatür

Bu çalışmada Yalova Termal Otel'in mikro tarihi araştırıldığından Mikro Tarih Araştırmaları ve Yalova Termal Otel başlıkları altında literatür incelemesi yapılmıştır.

Mikro Tarih Araştırmaları

Mikro tarih, küçük bir nesnenin, tek bir olayın veya bir topluluğun, bir grup ailenin, hatta tek bir kişinin yoğun tarihsel araştırmasıdır. Mikro tarih araştırmacıları büyük tarihsel soruların cevaplarını aramaktadırlar (Magnússon ve Szijártó, 2013). Özdemir (2021) üniter tarih anlatıcılığına karşı mikro tarihi eleştirdiği yazısında mikro tarih araştırmalarının büyük bir yapının atom parçacığı gibi olduğunu ve büyük yapıları anlama çabasının mikro alana bakmayı da zorunlu kıldığını belirtmektedir. Raim (2021) on dokuzuncu yüzyıl tarihinde ulusal veya küresel perspektiflerin hâkim olması nedeniyle mikroskobik görüşlere kolaylıkla uyum sağlamadığını ve bu

nedenle mikro tarih araştırmalarının genellikle Ortaçağ'da ya da erken modern zamanlarda yapıldığını savunmaktadır. Magnússon ve Szijártó (2013: 4) mikro tarih araştırmacılarının tarihsel soruların cevaplarını ararlarken “ellerinde teleskop değil mikroskop olduğu” benzetmesi yapmaktadırlar. Belirli vakalara, kişilere ve koşullara odaklanan mikro tarih, konunun yoğun bir şekilde tarihsel olarak incelenmesine olanak tanımaktadır. Mikro tarih araştırmaları, uluslar, devletler ya da sosyal gruplar hakkında on yıllara, yüzyıllara ya da daha uzun sürelere yayılan araştırmalardan tamamen farklı bir tarih bilgisi sunmaktadır (Magnússon ve Szijártó, 2013).

Mikro tarih araştırmaları; kurumların (Yetgin ve Yılmaz, 2015; Yılmaz, Yetgin ve Kozak, 2018; Fahey, 2019), mimari eserlerin (Taşgüzen ve Çamurdaş, 2021), kişilerin (Magnússon 2011; Karsono, 2022), şehirlerin (Raim, 2021; Arielli, 2023), belli toplulukların (Langrognet, 2022; Beach ve Duffett, 2023), ve bazen de bir olayın tarihi (Cronin, 2007; Rosenthal 2017) üzerine yoğunlaşmıştır. Yetgin ve Yılmaz (2015) Eskişehir turizm tarihinde önemli bir yeri olan Porsuk (Turing Klöp) Oteli'nin, bir başka çalışmada Yılmaz, Yetgin ve Kozak (2018) Hotel Tadia'nın mikro tarihini araştırmışlardır. Bu bağlamda arşiv belgeleri ve seyahatnamelerden edindikleri bilgilerle, bu iki otelin geçmişine ulaşılmıştır. Taşgüzen ve Çamurdaş (2021) alışmalarında Mardin'in Artuklu İlçesi'nde kùltür envanterinde yer alan tarihi bir konutu ele almışlardır. alışmalarında ikinci dereceden koruma kapsamında olan bir konutun fiziksel özelliklerinin ötesinde orada yaşayanların gündelik hayat pratikleri ve mekânsal kullanımları incelenmiştir. Fahey (2019) 1850'lerden yirminci yüzyılın başlarına kadar Bendigo'daki kuvars madenciliğinin tarihini yorumlamak için Avustralya'da bulunan Bendigo'daki Victoria Hill Rezervinin mikro tarihini yazmıştır.

Mikro tarih araştırmalarında kişiler, belirli topluluklar ve şehirler tek başlarına ele alındığı gibi bunlar üzerinden belirli bir döneme ait olaylar da konu edilmiştir. Toker ve Kozak (2016) turizmin gelişim sürecinde Kapadokya'ya gelen hippileri konu alan çalışma yapmışlardır. alışmalarında hippilerin Kapadokya'nın yerel halkı tarafından nasıl algılandıklarını, Kapadokya'da turizmin gelişmesindeki rollerini ve

bu akımın ilk dönemlerinde turizme verdikleri desteğin boyutlarını analiz etmişlerdir. Magnússon (2011) İzlanda'nın Reykjavik kentinde işçi sınıfından bir kadın olan Elka Björnsdóttir'in hayatını araştıran bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu şekilde 20. yüzyılın başlarında modernleşme sürecinde İzlanda halkının hayata genel bakışı üzerindeki etkisi örneklendirilmiştir. Karsono (2022) şair Afrizal Malna'nın biyografisi ve edebi eseri üzerinden Jakarta'nın değişim sürecinde sosyal tarihi ile arasındaki gerilimi araştırmıştır. Bu mikro tarih araştırması ile Üçüncü Dünya modernite deneyiminin bakış açılarını yakalamaya çalışmıştır. Raim (2021) Almanya'da Murnau şehrini araştırmış, Arielli (2023) ise 900'den fazla bitki türünün bulunduğu dünyanın tek kalabalık botanik bahçesi olan İsrail'deki Kibbutz Ein Gedi'yi incelemiştir. Langrognet (2022) Paris'in Plaine-Saint-Denis banliyösündeki evlerde komşu olan dört ailenin 1869 yılında başlayan hikayesini mikro tarihini araştırmıştır. Beach ve Duffett (2023) makalelerinde Birinci Dünya Savaşı askerlerinden Vince Schürhoff tarafından tutulan bir günlüğü kullanarak İngiliz Ordusu'nun yemek kültürünü incelemiştir. Cronin (2007) araştırmasında İrlanda ve Amerikan spor tarihinde az bilinen bir olayı, yani Gaelic Athletic Association tarafından 1888 yılında Kuzey Amerika'ya yapılan bir turu incelemiştir. Rosenthal (2017) çalışmasında 16 Mart 1889'da Sāmoa Devletindeki Apia'yı vuran tropikal bir kasırganın hikâyesinin 24 saatini araştırarak tekil bir olayın çevresel mikro tarihi içinde ne kadar çok hikâye anlatılabileceğini göstermeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada da mikro alanda bir tarih araştırılması yapılmış ve bir kurum olarak Yalova Termal Otel ele alınmıştır.

Yalova Termal Otel

Yalova Kaplıcaları çok eski zamanlardan beri tanınmakta ve işletilmektedir. İlk kez Helenistik ve Roma dönemlerinde kullanıldığı bilinen Yalova Kaplıcaları, Bizans İmparatoru Konstantin'in İstanbul'u başkent olarak tanınmasından sonra İstanbul halkı tarafından ilgi görmeye başlamıştır (Mansel, 1936'dan aktaran Kahraman, 1991). Yalova kaplıcaları, 1911 yılında Roma'da kaplıcalar arasında yapılan yarışmada "suları en şifalı kaplıca" unvanını almıştır (Yalova Termal Otel, 2023).

Bu denli şifalı olması nedeniyle birçok araştırmaya konu olmuştur. Yalova Termal Otel'in bulunduğu bölgeye ilişkin jeoloji, kent planlama, peyzaj mimarisi ve termal alanın işletilmesi alanlarında çalışmalar mevcuttur. Yılmaz (1987) Yalova-termal bölgesinin turistik planlamasında peyzaj mimarlığı kriterlerinin saptanmasını konu alan bir doktora tez çalışması yapmış ve öneriler geliştirmiştir. Belkayalı ve Akpınar (2009), jeotermal enerji kaynaklarının sağlık, turizm ve rekreasyon amacıyla kullanımını ve ekonomik değerini tespit etmek amacıyla Yalova termal kaplıcaları örneğini ele almıştır. Araştırma sonucunda alanın sahip olduğu doğal kaynaklar sayesinde termal turizme uygun bir yöre olduğu, bu alanların planlanarak, uygun tesislerin yapılması ile turizmin gelişebileceğini ve alanın kullanım süresinin arttırılabileceği tespit edilmiştir.

Işık ve Bozdağ (2008) Yalova Termal Kaplıcası sıcak su kaynaklarının hidrojeokimyasal değerlendirmesini amaçlayan araştırmaları sonucunda, Yalova Termal sıcak su kaynaklarının sodyumlu, kalsiyumlu, sülfatlı, klor içeren sıcak su sınıfına girdiğini tespit etmişlerdir. Göçmez (2005) yüksek lisans tezinde kentsel planlamada etkili olan jeolojik faktörleri araştırdığı çalışmada inceleme alanı olarak Yalova Termal yerleşmesini seçmiştir. Çalışma sonucunda Yalova Termal yerleşmesinde jeolojik açıdan kısıtlayıcı sıcak su kaynakları ve Gökçe Barajı koruma alanları ile yerleşime uygunluk değerlendirmesi bulunduğunu tespit etmiş ve alanda yerleşilebilir ve yerleşime uygun olmayan alanları haritalamıştır.

Gözgeç ve Aydemir (2018) termal turizm girişimcilerinin sektörel yatırım kararları, deneyimleri, beklentileri ve karşılaştıkları zorlukları öğrenmeyi amaçlayan çalışmalarında Yalova termal bölgesinin termal su kaynaklarının kaliteli olduğu, fakat tanıtım eksikliği nedeniyle yeterince talep görmediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmacılar yerel yönetimin, talebi çekmek için rekreatif faaliyetlerin artırılması yönünde adımlar atması gerektiğini, otelin sorunlarının hizmet kalitesinden değil, bölgenin tanıtım eksikliğinden kaynaklandığı belirtmişlerdir. Esen (2000) Yalova'yı Atatürk'ün yazlık başkenti, Termal Otel'i ise yazlık Çankaya'sı olarak nitelendirdiği

çalışmasında Atatürk'ün neden Yalova'yı seçtiğini, orada kaldığı süreleri ve yaptıklarını anlatmıştır. Kahraman (1991) termal turizm olayını ele aldığı çalışmasında Yalova Termal Otel'in, Kozak da (1991) TURBAN tarafından işletildiği dönemde Yalova Termal Otel'in kısa tarihini yazmıştır. Alanyazındaki çalışmalar, genelde termal bakımdan Yalova'nın, özelde ise hem sağlık ve peyzaj mimarisi açısından hem de Atatürk'ün yazlık mekânı olarak Yalova Termal Otel'in üzerinde yoğunlaşmıştır.

2. Yöntem

Nitel yöntem çerçevesindeki doküman incelemesi yaklaşımının (Bowen, 2009) benimsendiği bu araştırmanın amacı, Türkiye'de kaplıcalardan termal otelcilğe geçiş sürecinde modern otelcilik anlayışının önünü açan Yalova Termal Otel'in mikro tarihini oluşturmak ve 1938'den itibaren Türkiye'ye getirdiği modern termal otelcilik anlayışını ortaya koymaktır. Mikro tarih, nispeten iyi tanımlanmış daha küçük bir nesnenin, çoğunlukla tek bir olayın veya bir köy topluluğu, bir grup aile, hatta tek bir kişinin yoğun tarihsel araştırmasıdır. Mikro tarih araştırmacıları daha küçük ölçekte tarihsel araştırmalar ile büyük tarihsel soruların cevaplarını aramaktadırlar (Magnússon ve Szijártó, 2013).

Bu araştırmanın temel sorusu “kaplıcalardan termal otele geçiş sürecinde Yalova Termal Otel'de ne gibi değişikliklerin gerçekleştirildiği ve hangi yeniliklerin getirildiği”dir. Bu soruya yanıt aramak üzere Yalova Termal Otel'in tarihine ilişkin arşiv belgeleri, döneme ait gazeteler, dokümanlar ve ikincil kaynaklar araştırılmıştır. Patton (2014) geçmişte tutulan kayıtlar, dokümanlar, eserler ve arşiv belgelerinin materyal kültürü olarak araştırmacılara zengin bir veri kaynağı sunduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada da veriler; 1929-1938 yılları arasında yazılan Yalova Termal Otel'e ait Cumhurbaşkanlığı arşiv belgeleri, kayıtlar, Cumhuriyet, Tan, Son Posta, Akşam ve Kurun gazeteleri ve otele ilişkin alanyazındaki ikincil kaynakların incelenmesiyle elde edilmiştir. Güvenirliğin sağlanması için (Lincoln ve Guba, 1985) ilgili gazetelerin haber metinleri, arşiv belgeleri ve kayıtlar tasniflendikten sonra bir Word dosyasına aktarılmış ve uzman incelemesi yapılarak doğruluğu onaylanmıştır.

Veriler tarihlerine göre bilgisayar dahili bellekte depolanmış ve böylece metnin yazımında sistematik bir süreç izlenmiştir.

3. Bulgular

Yalova Termal Otel'in mikro tarihini araştırmak üzere Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi ve döneme ilişkin gazeteler taranmıştır. Bu bağlamda Yalova Termal Otel'in kuruluşunun öncesinden itibaren tarihine yönelik bilgilere devlet arşivlerden, kuruluşundan sonraki bilgilere ise gazetelerden ulaşılmıştır. Bu bölümde elde edilen bulgular, Yalova Termal Otel'in kuruluşundan önceki, bir başka deyişle "kaplıcadan termal otele geçiş dönemi" ile açılış tarihi olan 22 Ocak 1938'den itibaren olan dönem "kuruluş aşaması" olarak iki alt başlık altında verilmiştir.

Yalova Kaplıcalarından Yalova Termal Otele Geçiş Dönemi (1929-1938)

Yalova Termal Otel'in kuruluşuna ilişkin ilk belge 20 Ağustos 1929 tarihinde Cumhurbaşkanı Genel Sekreteri Tefvik Bey tarafından gönderilen belgedir. Buna göre Mustafa Kemal Atatürk, Yalova civarındaki termal su ile ilgilenmiş ve suyun analiz edilmesi için bir uzmanın görevlendirmesini emretmiştir (CA, 01009955-1; CA, 01009956-1; CA, 01023604-1). Atatürk'ün Yalova'ya sık geldiği bilinmektedir. Bu ziyaretler 26 Aralık 1929 tarihinde Paris'te yayımlanan Petit Parisien gazetesinde "Yalova'da Marmara Kaplıcaları'nda Mustafa Kemal ile" başlıklı yazıda da görülmektedir. Yalova Termal Otel'in kurulmasına da öncülük eden hikâye, gazetede şöyle yer almaktadır.

"Yaratıcı iradesiyle dünyayı şaşırtan Gazi Mustafa Kemal Paşa bir yaz sabahı Yalova'dan geçiyormuş, Burada bir otelin yıkılmak üzere ve yolların bozuk olduğunu görmüş. Hemen tatilinin bir kısmını burada geçireceğini söyleyerek sözlerine şunları eklemiştir: Yalova diriltilsin, yollar yapılarak ulaşım sağlansın, oteller ve kullanışlı villalar inşa edilsin. Bunun üzerine Denizcilik İşletmeleri Genel Müdürü Miralay Sadullah Bey başkanlığında işe başlanmıştır." (CA, 01012507)

Haberin devamında Atatürk'ün 1929 tatilini Yalova'nın inşasına ayırdığı anlaşılmaktadır. Yalova 1929 yılında 300 hane ve 15 bin nüfusa sahiptir. Mustafa Kemal Atatürk, Ekim ayındaki ziyaretinde Yalova'da harabeler içinde modern bir otel, zarif yeni boyanmış villalar, temizlenmiş yollar ve 12 kilometre asfalttan yapılmış bir yol görmekten dolayı memnun bir şekilde Ankara'ya dönmüştür. Modern hamam, üç ayda tamamlanmıştır. Atatürk, Yalova'ya tekrar geleceğini belirterek çalışmaların kış aylarında bile devam etmesini emretmiştir (CA, 01012507).

Termal Otel'e geçiş sürecinde bilimsel yöntemlerin ve modern tekniklerin kullanıldığı görülmüştür. Yalova Kaplıcaları'ndaki suyun tahlili için uzmanlardan yardım alınmıştır. 18 Mart 1930 tarihli İstanbul Darülfünunu'ndan gelen yazıya göre Yalova Kaplıcası sularının tahlili için görevlendirilen Fen Fakültesi Öğretim Üyelerinden Cevat Mazhar ve Liğor Beylerle Strasburg Darülfünunu'ndan Kimya Endüstrisi Profesörü Mösyö Fayyeben ve Müderris Muavini İlhami Bey tarafından bir rapor hazırlanmıştır. Yalova Kaplıcaları sıcak su kaynaklarının kaptajını araştırmak için ise 27 Kasım 1936 tarihinde Atatürk'ün talimatı üzerine Fransa'da Plombieres Kaplıcaları'nda çalışmış olan Uzman Des Chaseaux getirilmiştir. Des Chaseaux'in 15 gün süre ile Yalova'ya getirilmesi ve kendisine geliş-dönüş birinci sınıf yataklı vagon ücreti ile 15 gün konaklama için 17.500 frank ve bu süreyi aşarsa her gün için üç İngiliz lirası ve bunun karşılığı Türk parası gündelik verilmesi kararı onanmıştır (BCA, 030-18-1-2).

Otelin işletilmesi ile ilgili bulgularda AKAY İşletmesi'nin devreye girdiği görülmüştür. İşletme, 1934 tarihinden itibaren imar planı için çalışmaya başlamıştır. AKAY İşletmesi yönetimi esasen İstanbul'un imar planını hazırlamak üzere Türkiye'ye gelen Fransız mimar ve şehir plancısı Henri Prost'un Yalova Kaplıcaları'nın imar planı için de getirilmesinde aracı olmuştur. İşletme Müdürlüğü'nden gönderilen raporda 40 yaşlarındaki Prost'un çok zeki ve işinde uzman olduğu belirtilmektedir. İstanbul'da yapılan görüşmede, Yalova'ya yatırım yapmanın ne kadar gerekli olduğu, kaplıcaların harita memurları tarafından çizilen 1/2000 ölçekli planı üzerinden Prost ve yanındakilere anlatılmıştır. Bunun üzerine Yalova'ya gelerek üç gün kalan

Prost, otelin yapılacağı yeri ve Yalova Köşkü'ne etkisini ölçen araştırmalar yapmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda Paris'teki ustasından da görüş alarak genel bir plan hazırlamaya başlamıştır. Bu çalışmalar arasında otelin peyzajı da vardır. Prost, taş otelin kaldırılmasını, park lokantası ile taş otel arasından geçen yolun genişletilmesini ve bu yolun iki tarafının makasla düzeltilerek duvar gibi duracak sık yeşillikler dikilmesini planlamıştır. Hatta bu bitkilerin, örneğin yirmişer metrelik bölümlere ayrılıp bir bölümü yeşil, bir bölümü kırmızı, bir bölümü sarı olacak şekilde düzenlenmesi ve yol seviyesinin de düzeltilip köşkün kapısı önünden bakıldığı zaman içmeye kadar zengin bir görüntü elde edilmesi gerektiğini belirtmiştir. 30 Kasım 1934 tarihinde de Yalova Kaplıcaları'nın genel imar planını çizmek Paris Elçisi Suat Bey'in referansları ile Prost'un yardımcısı olan Jan Boyer'in geldiği yazıdır (CA,01019060).

AKAY İşletmesi, 1 Ocak 1935 tarihinde Yalova Oteli Projesini incelemek üzere gelen mühendislerin Ankara'ya döndüğünü bildirmiş ve bunların tetkikleri neticesine dair Vekâlet Deniz Müsteşarına bilgi olarak şunları sunmuştur (CA, 01009091):

“Yalova’da yapılacak Otel projesi üzerinde yerinde inceleme yapmak üzere Bayındırlık Bakanlığından gönderilen mühendisler, proje sahibi Sedat Hakkı ve Belediye Fen Müdürü Ziya ile beraber kaplıcaya geldiler ve inşaatı değerlendirdiler. Alınan sonuçlar şunlardır:

- 1- Projenin üzerinde hiçbir değişiklik yapılmamasına,*
- 2- Kaplıcanın suyundan faydalanarak kalorifer tesisatı kurulmasına karar verilmiştir.*
- 3- Nafaa’dan gelen mühendisler bütün işleri bitirip otel proje ve keşiflerinin artık hiçbir suale ve cevaba hacet kalmayacak şekilde 20 Ocak’ta verebileceklerini söylemişlerdir.”*

AKAY İşletmesinin çalışmaları sonuç vermiştir. 17 Aralık 1937 tarihinde kabul edilen 3287 no’lu Yalova Kaplıcaları ile Kaplıcalar Bölgesinin İdaresi Hakkında Kanununun 1. Maddesine göre Yalova bölgesindeki sıcak ve soğuk su kaynakları

ile kaplıcaların, bunlara ait binaların, kaplıcaların tesisatının ve arazinin yönetim hakkı 50 yıllığına AKAY işletmesine verilmiştir (CA, 01003308).

Arşiv belgelerinden Yalova Termal Otel için ayrılan bütçe hakkında da bilgilere ulaşılmıştır. Seyrisefain İdaresi (Denizcilik İşletmeleri) Bütçesi Tahsisat Mükamesine Dair Kanun'un 3. maddesinde 1929 senesi Seyrisefain İdaresi bütçesinden Yalova kaplıca ve plajları inşaat ve tesisat masraflarında kullanılmak üzere 230.000 lira aktarıldığı belirtilmektedir. 1930 yılı için Yalova kaplıca ve plajlarının sermayesi 50.000 lira olarak encümençe kabul edilmiştir (CA, 01003280-415; CA, 01003282-2). 1932'de ise Yalova Kaplıcaları'nın memur ücretleri 18.660 lira (daimi), 28.050 lira (muvakkate), inşaat, tamirat, tesisat vs. işleri 8690 ve demirbaş eşya ve mefruşat için 3000 lira uygun görülmüştür (CA, 01003286-123). TBMM Heyeti Umumiye, 4 Nisan 1936 tarih ve 2934 numaralı kanunda 1936 yılında Yalova Kaplıcaları için 70.400 lira bütçe ayırmış, bunun 54.171 lirası kullanılmıştır (CA, 01003300).

Yalova Termal Otel'in Açılışı

Yalova Termal Otel 22 Ocak 1938 tarihinde açılmıştır ve sezonluk olarak çalışmaktadır. Bu haber gazetelere ertesi gün yansımıştır. Bu başlık altında otelin açılışına dair gazete haberlerinde otelin ilk misafirleri, fiziksel özellikleri, termal suyun hangi hastalıklara iyi geldiği ve daha sonrasında yapılan yenilikler hakkında bilgilere ulaşılmıştır. Otelin açıldığı gün Cumhurbaşkanı Atatürk, saat 5.40'ta Yalova'ya gelerek doğrudan yeni yapılan otele gitmiş ve yapılanlar hakkında bilgi almıştır. Bütün radyoaktivite donanımı ile birlikte "Otel Termal Yalova" adını almış olan işletmenin açılışı, 22 Ocak 1938 tarihinde gerçekleştirilmiştir (Cumhuriyet, 23 Ocak 1938, s. 1; Tan, 23 Ocak 1938, s. 8). Tan ve Son Posta gazeteleri, otelin adını bazı gazetelerin sonuna Yalova ekleyerek Otel Termal Yalova olarak yanlış yazdıklarını, oysa otelin adı Otel Termal olduğunu belirtmektedir. Bu uluslararası bir isimdir. Otele bu adın verilmesi çok doğaldır, çünkü bu otel doğal sıcak su ile yapılacak bir tedavi işletmesidir (Son Posta, 25 Ocak 1938, s. 11).

İlk misafirleri: Otelin ilk misafirleri başta Türkiye Cumhurbaşkanı Atatürk olmak üzere (Ulus, 23 Ocak 1938, s. 1) Başbakan Celal Bayar, Dahiliye Nazırı Şükrü Kaya, Üçüncü Genel Müfettiş Tahsin Uzer, İstanbul Valisi Muhiddin Üstündağ, Yalova Kaymakamı Hüseyin Erkin, saygınlardan Prof. Neşet Ömer, Şakir Ahmed, Ziya, Naki, Salih Bozok, Ali Kılıç, İsmail Müştak Mayakon, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi azasından Kavalalı İsmail Hakkı olmuştur. Otel 23 Ocak 1938'den itibaren umuma açıktır (Cumhuriyet, 23 Ocak 1938, s. 1; Tan, 23 Ocak 1938, s. 8).

Fiziksel özellikleri: Tan Gazetesi'nin 23 Ocak tarihli haberine göre otel, beş katlı, 98 odalı, 148 yataklı (Tan, 23 Ocak 1938, s. 8), iki gün sonraki haberine göre ise 90 odalı, 150 yataklıydı (Tan, 25 Ocak 1938, s. 2). Cumhuriyet Gazetesi ise otelin 100 kadar odası, 150 yatağı ve 20 banyosu olduğunu bildiriyordu (Cumhuriyet, 25 Ocak 1938, s. 1). Tan Gazetesi'nin iki gün sonraki haberine göre ise otelde 90 oda ve 150 yatak vardı. Önceden mevcut otel ve departmanlarda da 250 yatak bulunduğu göre Yalova'da 400 kişi için konaklama imkânı temin edilmiş oldu (Tan, 25 Ocak 1938, s. 2). Günümüzde ise otelde, hamamların yanı sıra sekiz adet süit, 54 adet standart oda bulunmaktadır (Yalova Termal Otel, 2023).

Bina ve donanım için yarım milyon liraya yakın para harcanmıştı. Otelin mobilyası ve diğer eşyaları tamamen yerliydi. Kübik desenli Isparta halısı göze çarpıyordu. Otelin alt katında yüz metre uzunluğunda muazzam bir salon vardı (Tan, 23 Ocak 1938, s. 8). Otelin geniş ve güzel antresinden geniş ve süslü bir hole giriliyordu. Bu hol, boylu boyunca uzanan zengin ve zarif salona bitişikti. Salonun sağında solunda eski Türk odalarını andıran zevkli döşenmiş iki geniş oturma odası vardı. Salonun ışık tertibatı orijinal ve güzeldi. Salonun her tarafı geniş pencerelerle etrafındaki güzel manzaraya açılıyordu. Otelin en merak edilen ve önemli kısmı kuşkusuz bodrum katındaki banyo ve su tedavi daireleriydi. Burada gerek otelde konaklayanlar gerekse dışarıdan gelecek misafirler için 25 banyo odası vardı. Banyolarda su derecesini tespit etmek için otomatik derece tertibatı yapılmış, duş ve su ile vücuda masaj aletleri konulmuştu. Sıcak su, kaynaktan çıkmasından itibaren borular

içine alınmış ve suyun açıkta akıp kirlenmesi ya da değerinin/sıcaklığının kaybolması önlenmeye çalışılmıştı (Tan, 25 Ocak 1938, s. 2). Otel Termal, Avrupai, güzel bir işletme olmuştu. İstanbul'a yakınlığı da avantajdı. Artık romatizma tedavisi için Avrupa'daki su şehirlerine gitmeye ve masraf etmeye gerek kalmamıştı (Cumhuriyet, 25 Ocak 1938, s. 1).

Hangi hastalıklara iyi geldiği: Otelin termal suyunun şifalı olduğu yüzyıllardan beri bilinmekteydi ve çeşitli hastalıkların tedavisinde kullanılmaktaydı. Modern teknikler kullanılarak yeni bir tedavi şekli ortaya çıkmıştı. Termal suyun otelin içerisinde değerini kaybetmeden kullanılması ile gerek banyolar gerekse su tedavileri bilimsel yöntemler kullanılarak yapılmıyordu. Yalova'nın suları, içerdiği minerallerden ve doğal sıcaklığının yüksek oluşundan dolayı şifalıydı. Su üzerinde yapılmaya başlanan tetkikler sonucunda, dünya genelinde birinci derecede şifalı sular arasında bulunduğu tespit edilmişti (Son Posta, 25 Ocak 1938, s. 11). Yalova Termal Otel'in radyoaktif sıcak sularından; romatizma, siyatik, nikris, sinir hastalıkları, nevroz, ağrılı sindirim yolları rahatsızlıkları, obezite, şeker hastalığı, sancılı rahim ve genital hastalıkların tedavisinde faydalanılmakta, ayrıca sağlık birimlerinde zayıflama yöntemleri denenmekteydi (Cumhuriyet, 25 Ocak 1938, s. 1; Kurun, 5 Haziran 1939, s. 12). Termal kür ve rejim yemekleri uzman doktorların sürekli kontrolü altındaydı. Otelde su altında veya kuru masajlar, fizyoterapi ve elektrikle tedavi uygulanmakta, her türlü tıbbi tahliller yapılmaktaydı (Cumhuriyet, 5 Temmuz 1939, s. 11; Son Posta, 5 Temmuz 1939, s. 16).

Ayrıca özel su tedavisine gelen hastalar için de daireler yapılmış, elektrik ve benzeri tedavi aletleri getirilmişti. Bu dairenin sorumlusu Dr. Nihad Reşat Belger'di. Burada tedavi görmek isteyenler için Dr. Reşat'ın kontrolünde beş kişilik doktor kadrosu vardı. Otelin yöneticisi ise iyi bir otelci olarak bilinen Naim Mulaliç'ti (Tan, 25 Ocak 1938, s. 2 Son Posta, 25 Ocak 1938, s. 11; Akşam, 8 Temmuz 1938, s. 4). Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan bir ilanda masaj uzmanı Ferid Mohaç'ın Macar ve Yugoslav diplomaları olduğu ve Yalova Termal Oteli referans vererek kendini tanıttığı görülmektedir (Cumhuriyet, 30 Ekim 1939, s. 7). Otel hem tedavi hem de

eğlence sunmaktaydı. Suyu radyoaktivite bakımından zengin olduğu için gelenler, sağlık, zindelik ve güç buluyordu. Bu bakımdan hem yerli hem de komşu ülkelerden gelenler için önemli bir işletmeyi (Cumhuriyet, 25 Ocak 1938, s. 1). Otelin alt katında sağlık kurallarına uygun 18 banyo, bir masaj dairesi ve birkaç zayıflama aleti mevcuttu. Zayıflamak isteyenler doktor tavsiyesi ile ya karada kürek çekmekte veya her iki tarafı kapalı, dikine durmuş sandık gibi bir aletin içine girmektedirler. “Kabir azabı” benzetmesi yapılan bu alet ile vücut yağları erimekteydi (Akşam, 8 Temmuz 1938, s. 4).

Açılış sonrasında yapılan yenilikler: Yalova Termal Otel’in açılışından yaklaşık altı ay sonra bazı yenilikler yapılmış ve 30 kadar gazeteci otele davet edilerek bu yenilikler gösterilmiştir. Akşam Gazetesi yazarı Necmi Erkmén’in haberine göre son sistem sıhhi tesisat, yeni parklar, bahçe düzenlemesi, tiyatro, sinema salonu ve kısmen de fiyat indirimi yapılmıştı. Sıhhi tesisat için yeni aletler alınmıştı. Ayrıca masaj dairelerinin artırılması, barsak tedavisi, barsak temizlenmesi ve bazı kadın hastalıkları için yeni aletler sipariş edilmesi de planlanmıştı. Yeni yapılan sinema ve tiyatro salonları 200 kişilikti. Dönemin tanınmış tiyatro oyuncuları Naşid ile Hazım da bu oteli görüp beğenmiş ve tiyatronun banyolu sahnesinde oynamaya karar vermişlerdi. Aynı sahnede Münir Nureddin Selçuk da şarkı söylemeyi kabul etmişti (Akşam, 8 Temmuz 1938, s. 4; Kurun, 5 Haziran 1939, s. 12).

4. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Türkiye’de kaplıca anlayışını değiştiren, yenilenmeyi ve modernleşmeyi getiren ilk termal otel olarak Yalova Termal Otel’in mikro tarihi araştırılmıştır. Yalova Kaplıcaları’nın bir plan izlenerek modern anlamda ilk termal tesise dönüştürülmesi, 1929 yılında Mustafa Kemal Atatürk’ün talimatları üzerine gerçekleştirilmiştir. Kaplıcaların, termal otele dönüşme süreci dönemin Seyrisefain İdaresi Genel Müdürü Sadullah Bey başkanlığında başlamıştır. Bu bağlamda modern yapıya kavuşturulan yalnızca kaplıcalar değildir, aynı zamanda Yalova hem İstanbul iline bağlı bir ilçe merkezi konumuna getirilmiş hem de Gemlik’ten geçen yol ile Bursa’ya

bağlanarak ulaşımı kolaylaştırılmıştır. Devlet tarafından imar edilen ve işletilen Yalova Kaplıcaları, Yalova Termal Otel olarak 22 Ocak 1938 tarihinde açılmış ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk modern termal tesisi olarak tarihe geçmiştir. Otelin ilk misafiri Mustafa Kemal Atatürk'tür. Bu bağlamda Yalova Termal Otel, Türkiye'nin turizm tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Yalova kaplıcalarının modern bir termal otele dönüştürülmesi sürecinde şu noktalar dikkat çekici olmuştur:

- Yalova'nın ve Termal Otel'in imar planı için Fransız mimar ve şehir plancısı Henri Prost ve ekibinden yardım alınmıştır. Bu da o dönemde otelcilik ve sağlık turizmi adına yapılan yenileşme hareketlerinden biri olarak kabul edilebilir.

- Su ile yapılan tedavilerde bilimsel metotlardan faydalanılmaya başlanmıştır. Bu amaçla hem şifalı suyun tetkikleri yaptırılmış, raporlar hazırlanmış hem de tedavide kullanılmak üzere modern aletler satın alınmıştır.

- Yalova'nın şifalı sularından Termal Otel açılıncaya kadar yeterince faydalanılamamıştır. Bunun sebebi olarak termal kaynaktan çıkan suyun banyolara gelinceye kadar sıcaklığını kaybetmesidir. Termal Otel ile birlikte şifalı su, dönemin modern teknolojileri kullanılarak değerini ve sıcaklığını kaybetmeden doğrudan otelin içine kadar getirilmiştir.

- Otelin şifalı sularından romatizma, siyatik, nikris, sinir hastalıkları, nevralsi, ağrılı sindirim yolları rahatsızlıkları, obezite, şeker hastalığı, sancılı rahim ve genital hastalıkların tedavisinde faydalanılmakta, ayrıca zayıflama yöntemleri denenmektedir.

- Otelin yönetim hakkı, 50 yıllığına, kuruluşundan itibaren çalışmalarını sürdüren AKAY işletmesine verilmiştir. Sağlık birimlerinin sorumlusu, Atatürk'ün hastalığının teşhisini koyan (Atatürk Ansiklopedisi, 2023) Nihad Reşat Belger'dir. Otelin yöneticisi ise Naim Mulaliç'tir.

- Dönemin gazetelerinde otelin açılışının büyük yankı uyandırdığı ve basın süreci takip ettiği görülmüştür.

Geleneksel kaplıca tedavisi, Yalova Termal Otel’le birlikte hem tedavi hem de boş zaman faaliyetlerinin yer aldığı bir şekle dönüşmüştür. Bu dönüşümle Avrupa’da, özellikle Almanca konuşulan coğrafyadaki Bad Dürkheim, Bad Homburg ve Baden Baden gibi örneklere benzemeye başlamıştır. Başka bir deyişle Yalova Termal Otel’in, termal turizm hareketliliğinin başlamasına olumlu bir etkide bulunduğu düşünülmektedir. Yalova Termal Otel’in, geleneksel kaplıcalardan modern termal otelciliğe dönüşmesi, genç Türkiye’nin modernleşme çabaları arasında sayılabilir. Aynı zamanda uluslararasılaşmasına katkı sağlayabilecek bir detay olarak da düşünülebilir. Yalova Termal Otel o dönemde lüks bir tesis olarak geçmekle birlikte günümüzde standart bir tesis durumundadır. Ancak halen anlam ve önemini koruduğu anlaşılmaktadır. Cumhuriyet Dönemi’nin ilk termal tesisi olan Yalova Termal Otel’in araştırılması ve belgelenmesi, Türkiye’nin turizm tarihine ışık tutması bakımından önemlidir.

Çalışmanın Katkıları

Uygulamaya katkısı: Sağlığın giderek yaşam kalitesiyle özdeşleştirilmesinden dolayı yurt dışındaki örneklerinde olduğu gibi Türkiye’deki termal turizme olan talebin artacağı öngörülmektedir. Zaman içerisinde talep kitlesinin beklentisinin değişmesiyle birlikte termal temalı tesislerin dönüşüm süreçlerinin kaçınılmaz olduğunu göstermesi bakımından bu çalışmanın sektöre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışma, Yalova’ya yapılan turlarda, turist rehberlerinin anlatımlarına kaynak oluşturabilir, böylece rehberlerin anlatımlarını zenginleştirebilir.

Akademiye katkısı: Kaplıcadan termal otele geçiş sürecini araştırarak akademik çalışmalar için bir örnek ve çıkış noktası oluşturacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Gelecekte yapılacak çalışmalarda, Yalova Termal Otel’in günümüzdeki durumu ile karşılaştırmalar yapılarak ne derece ilerleme kaydettiği saptanabilir. Benzer dönüşüm sürecini yaşayan tesisler araştırılabilir. Yalova Termal Otel’in bu tesislerin

dönüşümünü nasıl etkilediğini nicel ve nitel yöntemlerle ortaya koyan çalışmalar yapılabilir. Yalova Termal Otel'in misafir profilinin dünü ve bugünü araştırılarak karşılaştırma yapılabilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, otelin kuruluşunun planlandığı 1929 yılından otelin açılışının gerçekleştirildiği 1938 yılına kadar olan dönemle sınırlandırılmıştır. Çalışmanın yapıldığı dönemde otelin değişim sürecine tanıklık eden kimsenin olmaması nedeniyle sözlü tarih görüşmesi yapılamamıştır. Mikro tarih araştırmalarının doğası gereği sadece ilgili dönem ve otel üzerinde durulmuştur.

Yazarın Notu

Bu çalışma, Pamukkale Üniversitesi tarafından Denizli'de düzenlenen V. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi'nde "Kaplıcalardan Termal Otellere: Yalova Termal" adıyla sunulurken özet bildiri olarak yayımlanmıştır.

Mali Destek Bildirimi (Funding)

Bu çalışma, "Kaplıcalardan Termal Otellere: Yalova Termal" adlı 2207E072 no'lu Yayın ve Araştırma Teşvik Projesi kapsamında Anadolu Üniversitesi tarafından desteklenmiştir.

* Gazi Mustafa Kemal Paşa "Atatürk" soyadını 24 Kasım 1934 tarihinde almıştır. Çalışmada kavram kargaşası olmaması bakımından 1934 yılına kadar olan dönemlerde de Mustafa Kemal Atatürk adıyla anılmıştır.

Kaynakça

- Arielli, N. (2023). Land, water and the changing Dead Sea environment: A microhistory of Kibbutz Ein Gedi. *Journal of Israeli History*, 40(2), 235-256.
- Atatürk Ansiklopedisi, *Nihat Reşat Belger (1882-1961)*, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/nihat-resat-belger-1882-1961/> Erişim tarihi: 10 Mayıs 2023.
- Beach, J. ve Duffett, R. (2023). Tommies, Food, and Drink: A Microhistory, 1914–18. *Journal of War & Culture Studies*, 16(1), 1-20.
- Belkayalı, N. ve Akpınar, N. (2009). Yalova Termal Kaplıcaları'nın Rekreasyon ve Turizm Amaçlı Kullanımının Ekonomik Değerinin Seyahat Maliyeti Yöntemi ile Tespit Edilmesi. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 7(2), 177-184.
- Bowen, G.A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method, *Qualitative Research Journal*, 9(2): 27-40.

- Cronin, M. (2007). The Gaelic Athletic Association's Invasion of America, 1888: Travel Narratives, Microhistory and the Irish American 'Other'. *Sport in History*, 27(2), 190-216.
- Esen, K. (2000). Atatürk'ün Yazlık Başkenti Yalova ve Yazlık Çankaya'sı Termal. *Türk İdare Dergisi*. 72(429), 211-225.
- Fahey, C. (2019). Happy Valley Road and the Victoria Hill District: A microhistory of a Victorian Gold-mining Community, 1854-1913. *Victorian Historical Journal*, 90(2), 271-300.
- Göçmez, B.D. (2005). *Jeolojik Faktörlerin Kentsel Planlamaya Etkisi: Yalova Termal Yerleşmesi Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Gözgeç, H. ve Aydemir, B. (2018). Termal Turizm Girişimciliğine Genel Bir Bakış. *International Conference on Empirical Economics and Social Sciences (ICEESS'18)*, June 27-28, 2018 /Bandırma, 1032-1046.
- Işık, H.B. ve Bozdağ, Ş. (2008). Yalova Termal Kaynaklarının Hidrojeokimyasal Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü E-Dergisi*, 17(8), 141-150.
- Kahraman, N. (1991). Termal Turizm Olayı ve Yalova Kaplıcaları. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 10-12.
- Karsono, S. (2022). The City, the Body, and the World of Things: A Microhistory of New Order Jakarta's Accelerated Modernization. *Journal of the Humanities and Social Sciences of Southeast Asia*, 178(2-3), 192-224.
- Kaya, A. ve Kalyoncu, M. (2020). Sağlık Temalı Özel İlgi Turizmi. Cem Işık (Edt.), *Özel İlgi Turizmi* (s. 26-53). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Kozak, N. (1991). Termal Turizm Alanında Örnek Bir Kuruluş: TURBAN Yalova Termal. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 30-32.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü (2023). *Genel Tanımlar*. Termal Turizm. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11475/genel-tanimlar.html>, Erişim tarihi: 22 Mart 2023.
- Langrognet, F. (2022). *Neighbours of Passage: A Microhistory of Migrants in a Paris Tenement, 1882–1932*. Routledge.
- Lincoln, Y.S. ve Guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Löschburg, W. (1998). *Seyahatin Kültür Tarihi*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Magnússon, S. G. (2011). The life of a working-class woman: Selective modernization and microhistory in early 20th-century Iceland. *Scandinavian Journal of History*, 36(2), 186-205.
- Magnússon, S. G. ve Szijártó, I. M. (2013). *What is microhistory?: Theory and practice*. Routledge.
- Özdemir, M. (2021). Üniter Tarih Anlatısına Karşı Mikro Tarih ve Tarihinin Duyarlılığı. *Akademik Açı*, 1(2), 161-174.
- Raim, E. (2021). *The Rise of National Socialism in the Bavarian Highlands: A Microhistory of Murnau, 1919-1933*. Routledge.
- Rosenthal, G. (2017). A storm in Sāmoa: an environmental microhistory. *Rethinking History*, 21(1), 2-27.
- Taşgüzen, Z. ve Çamurdaş, S. (2021). Eski Mardin'de Bir Mikro-Tarih Anlatısı: Çamurdaş Evi. *International Journal of Mardin Studies*, 2(1), 41-53.

- Toker, A. ve Kozak, N. (2016). Residents Support for Tourism in Cappadocia Case of the Hippias. *The Social Sciences*, 11(20), 4875-4881.
- Yalova Termal Otel (2023) *Tarihçemiz*. <http://Yalova Termal Otel/Tarihcemiz>, Erişim tarihi: 10 Mayıs 2023.
- Yetgin, D. ve Yılmaz, A. (2015). Eskişehir Porsuk (Turing Klöp) Oteli'nin Kurum Tarihi Açısından İncelenmesi. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 71-89.
- Yılmaz, A., Yetgin, D. ve Kozak, N. (2018). A hotel in Anatolia in the last period of the Ottoman Empire: Hotel Tadia (1892–1922). *Tourism Management Perspectives*, 26, 118-125.
- Yılmaz, O. (1987). *Yalova-Termal Yöresinin Turistik Planlamasında Peyzaj Mimarlığı Kriterlerinin Saptanması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yüksek, G. ve Kalyoncu, M. (2016). Dünyada ve Türkiye’de Termal ve SPA Turizmi. Rıdvan Kozak (Edt.), *Termal ve SPA Hizmetleri*. (s. 64-89). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Arşiv Belgeleri

- Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA). Fon Kodu: 030. 18. 1. 2. Dosya No: 70, Kutu No: 91, Sıra No: 20.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01003280-415, Ek No: 78, Belge Kayıt No: 551473.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01003282-2, Ek No: 1, Belge Kayıt No: 543307.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01003286-123, Ek No: 26, Belge Kayıt No: 551126.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01003300, Ek No: 48, Belge Kayıt No: 905109.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01003308, Ek No: 54, Belge Kayıt No: 559038.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01009091, Ek No: 1, Belge Kayıt No: 581550.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01012507, Ek No: 10, Belge Kayıt No: 579316.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01019660, Ek No: 9, Belge Kayıt No: 716235.
- Cumhurbaşkanlığı Arşivi (CA), EBİS Sıra No: 01023604, Ek No: 1, Belge Kayıt No: 663900.

Gazeteler

- “Atatürk, Dün Otel Termal Yalova'nın İlk Misafiri Oldular”, Cumhuriyet, 23 Ocak 1938.
- “Bir Masaj Mütahassısı”, Cumhuriyet, 30 Ekim 1939, s. 7.
- “Otel Termal Yalova'yı Modern Bir Su Şehri Haline Getirdi”, Tan, 25 Ocak 1938.
- “Yalova Kaplıcaları Açıldı Mevsim Başladı”, Kurun, 5 Haziran 1939.
- “Yalova Kaplıcaları Tamamen Açıldı”, Cumhuriyet, 5 Temmuz 1939.
- “Yalova Kaplıcaları Tamamen Açıldı”, Son Posta, 5 Temmuz 1939.
- “Yalova Sevinç İçinde”, Tan, 23 Ocak 1938.
- “Yalova Su Şehri ve Marmara Havzasının Turizm Bakımından Ehemmiyeti”, Cumhuriyet, 25 Ocak 1938.
- “Yalova'da Otel Termal Yalova Açıldı”, Ulus, 23 Ocak 1938.
- “Yalova'nın Tekamülünde Bir Merhale: Otel Termal”, Son Posta, 25 Ocak 1938.
- Erkmen, N., “Yalova Kaplıcaları Gün Geçtikçe Güzelleşiyor” Akşam, 8 Temmuz 1938.

Extended Abstract

For centuries, people have travelled and benefited from thermal springs to protect, restore and increase their health. In Türkiye, a country rich in thermal springs, 229 of approximately 1300 mineral waters can be used for therapeutic purposes. The most important of these thermal springs is in Yalova. Yalova Thermal Springs have been known and operated since Hellenistic and Roman times. Yalova Thermal Springs received the best healing water award in a competition held in Rome in 1911. Until the Republican Period, hot springs were used instead of modern thermal facilities to benefit from thermal waters. The transformation of Yalova Thermal Springs into the first thermal facility in the modern sense by following a specific plan was realised in 1929 upon Atatürk's prediction that "This will be the water city of the future". A modern thermal hotel was built in the region where Yalova Hot Springs is located, following a planned and scientific research. The aim of this study is to create a micro history of Yalova Thermal Hotel, which paved the way for the modern hotel management concept in the process of transition from hot springs to thermal hotel management in Türkiye, and to reveal the modern thermal hotel management concept it brought to Türkiye since 1938. Qualitative method was adopted in the study. Microhistory is the intensive historical research of a relatively well-defined smaller object, often a single event or a village community, a group of families, or even a single person. In this context, archival documents, newspapers of the period, documents and secondary sources related to the history of Yalova Thermal Hotel were investigated.

The first document regarding the establishment of Yalova Thermal Hotel is the document sent by Tevfik Bey, Secretary General of the President of the Turkish Republic, on 20 August 1929. According to this document, Mustafa Kemal Atatürk was interested in the thermal water around Yalova and ordered an expert to analyse the water.

The transformation of Yalova Thermal Springs into the first thermal facility in the modern sense following a specific plan was realised in 1929 upon the instructions of Mustafa Kemal Atatürk. The work was started under the chairmanship of Sadullah Bey, General Manager of the Seyrisefain Administration of the period. In this context, it was not only the thermal springs that were transformed into a modern structure, but Yalova was also turned into a district centre of Istanbul province and its transportation was facilitated by connecting it to Bursa via the road passing through Gemlik. Yalova Thermal Springs, which was built and operated by the state, was opened as Yalova Thermal Hotel on 22 January 1938 and went down in history as the first modern thermal facility of the Republican Period. The first guests of the hotel were President Atatürk (Ulus Newspaper, 23 January 1938, p. 1), Prime Minister Celal Bayar, Minister of Internal Affairs Şükrü Kaya, Third Inspector General Tahsin Uzer, Governor of Istanbul Muhiddin Üstündağ, Yalova District Governor Hüseyin Erkin, and the following members of the Assembly: Prof. Neşet Ömer, Şakir Ahmed, Ziya, Naki, Salih Bozok, Ali Kılıç, İsmail Müştak Mayakon, and Kavalalı İsmail Hakkı, a member of the Board of Directors of the State Agricultural Enterprises Corporation. The hotel was opened for use as of 23 January 1938 (Cumhuriyet Newspaper, 23 January 1938, p. 1; Tan Newspaper, 23 January 1938, p. 8).

According to newspaper reports providing information on the physical characteristics of the hotel, the hotel had five floors, 98 rooms, 150 beds and 20 bathrooms. Since there were 250 beds in the pre-existing hotels and departments, accommodation was provided for 400 people in Yalova in 1938 (Tan Newspaper, 25 January 1938, p. 2; Cumhuriyet Newspaper, 25 January 1938, p. 1). Today, the hotel has eight suites and 54 standard rooms in addi-

tion to the baths (Yalova Termal Otel, 2023). Shortly after the opening of the hotel, innovations such as the latest system sanitary installations, new parks, landscaping, theatre, cinema hall and partly price reductions were made. New equipment was purchased for sanitary installations. It was also planned to increase the number of massage rooms, to order new instruments for bowel treatment, bowel cleansing and for some gynaecological diseases. New cinema and theatre halls were built for 200 people (Akşam Newspaper, 8 July 1938, p. 4; Kurun Newspaper, 5 June 1939, p. 12).

The following points were noteworthy in the process of transforming Yalova thermal springs into a modern thermal hotel:

- For the zoning plan of Yalova and the Thermal Hotel, the French architect and urban planner Henri Prost and his team were assisted. This can be considered as one of the innovation movements made in the name of hotel management and health tourism in that period.

- Scientific methods were started to be utilised in water treatments. For this purpose, both the medicinal water was examined, reports were prepared and modern instruments were purchased to be used in treatment.

- The healing waters of Yalova could not be utilised sufficiently until the Thermal Hotel was opened. The reason for this is that the water coming out of the thermal spring loses its temperature until it reaches the baths. With the Thermal Hotel, the healing water was brought directly into the hotel without losing its value and temperature by using the modern technologies of the period.

- The healing waters of the hotel are used in the treatment of rheumatism, sciatica, nerve diseases, neuralgia, painful digestive tract disorders, obesity, diabetes, painful uterus and genital diseases, and slimming methods are also tried.

- The hotel management rights have been granted for 50 years to AKAY Company, which has been operating since its establishment. Nihad Reşat Belger, who diagnosed Atatürk's illness, was in charge of the health units. The manager of the hotel was Naim Mulalic.

- In the newspapers of the period, it was observed that the opening of the hotel had a great repercussion and the press followed the process.

In summary, the transformation of Yalova Thermal Hotel, which was opened with the foresight and instructions of Mustafa Kemal Atatürk, from traditional thermal springs to modern thermal hotel management can be counted among the modernisation efforts of young Türkiye. It can also be considered as a detail that can contribute to its internationalisation. Traditional spa treatment has transformed into a form that includes both treatment and recreational activities with the thermal hotel. In other words, it can be said that the thermal tourism movement has started. The research and documentation of Yalova Thermal Hotel, the first thermal facility of the Republican Period, is important in terms of shedding light on Türkiye's tourism history with the help of the documents obtained. This study can form a source for the narratives of tourist guides on tours to Yalova, thus enriching the narratives of the guides. This research is limited to the period from 1929, when the establishment of the hotel was planned, to 1938, when the hotel was opened. For future studies, comparisons can be made with the current situation of the hotel to determine how much progress it has made.
